

Predmet C-425/22

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

28. lipnja 2022.

Sud koji je uputio zahtjev:

Kúria (Mađarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

7. lipnja 2022.

Tužitelj:

MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.

Tuženik:

Mercedes-Benz Group AG

[omissis]

Odluka koju je donijela Kúria (Vrhovni sud, Mađarska) odlučujući o žalbi u kasacijskom postupku

[omissis]

Tužitelj: MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. ([omissis] Budimpešta [omissis])

Tuženik: Mercedes-Benz Group AG ([omissis] Stuttgart, Njemačka)

Predmet spora: Tužba za naknadu štete

Žalitelj u kasacijskom postupku: Tužitelj

Naziv drugostupanjskog suda [omissis]:

Fővárosi Ítéltábla (Okružni žalbeni sud u Budimpešti, Mađarska) [omissis]

Naziv prvostupanjskog suda [omissis]:

Fővárosi Törvényszék (Okružni sud u Budimpešti, Mađarska)

Izreka

Kúria (Vrhovni sud) upućuje Sudu Europske unije sljedeća prethodna pitanja:

1. Kad matično društvo podnese tužbu za naknadu štete zbog protutržišnog postupanja drugog društva kako bi ostvarilo naknadu štete koju je to postupanje prouzročilo isključivo njegovim društvima kćerima, određuje li se nadležni sud prema sjedištu matičnog društva kao mjestu u kojem je nastala štetna radnja u smislu članka 7. točke 2. Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I.a)?

2. Je li za potrebe primjene članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a relevantna činjenica da u trenutku raznih stjecanja koja su predmet spora nisu sva društva kćeri pripadala grupi društava matičnog društva?

[omissis]

Obrazloženje

Predmet spora i relevantne činjenice

- 1 U svojoj pravomoćnoj odluci donesenoj 19. srpnja 2016. u predmetu u području tržišnog natjecanja AT.39824 – kamioni, Europska komisija utvrdila je da je tuženik, sa sjedištem u Njemačkoj, s drugim društvima sudjelovao u zabranjenom sporazumu od 17. siječnja 1997. do 18. siječnja 2011., jer je dogovarao bruto kataloške cijene kamiona srednje težine (između 6 i 16 tona) i teških kamiona (više od 16 tona) u Europskom gospodarskom prostoru, što je trajna povreda zabrana utvrđenih člankom 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: UFEU) i člankom 53. Sporazuma o Europskom gospodarskom prostoru.
- 2 Tužitelj, dioničko društvo sa sjedištem u Mađarskoj, koje je uvršteno na Budimpeštansku burzu, u konačnici upravlja društvima Grupe MOL. Većinski je dioničar ili na drugi način ima ekskluzivne upravljačke ovlasti nad nekoliko društava poput društva MOLTRANS, sa sjedištem u Mađarskoj; društva INA, sa sjedištem u Hrvatskoj; društava Panta i Nelsa, sa sjedištem u Italiji; društva ROTH, sa sjedištem u Austriji i društva SLOVNAFT, sa sjedištem u Slovačkoj. Tijekom razdoblja povrede koje je utvrdila Europska komisija u navedenoj odluci, ta su tužiteljeva društva kćeri od tuženika neizravno stekla ukupno 71 kamion u

raznim državama članicama, bilo da su postale njihovi vlasnici bilo da su stekla pravo njihova korištenja u okviru financijskog leasinga.

- 3 Tužitelj je u tužbi zahtijevao da se tuženiku naloži plaćanje 530 851 eura, uvećanih za pripadajuće kamate i troškove, jer je, kao što je naveo, to bio iznos koji su njegova društva kćeri preplatila za razne kamione zbog zabranjenog sporazuma o cijenama koji je utvrdila Europska komisija. U svojstvu vladajućeg člana grupe društava i pozivanjem na teoriju gospodarske cjeline, tužitelj je želio sam istaknuti zahtjeve za naknadu štete društava kćeri u odnosu na tuženika. Na temelju članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a, nadležnim sudom smatrao je sud njegova sjedišta koje je središte gospodarskih i imovinskih interesa grupe društava, a time u konačnici i mjesto u kojem je nastala štetna radnja. Kao vladajuće društvo u svojoj grupi, smatrao je da je šteta koju su pretrpjela njegova društva kćeri njegova šteta.
- 4 Tuženik je podnio prigovor nenadležnosti i naveo da se na odredbi na koju se upućuje ne može temeljiti nadležnost suda.
- 5 Prvostupanjski sud donio je odluku o obustavi postupka po službenoj dužnosti. U toj je odluci istaknuo da kriterij posebne nadležnosti iz članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a treba usko tumačiti u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije (u daljnjem tekstu: Sud) i da ga se može primijeniti samo u slučaju posebno uske povezanosti. Naveo je da se u slučaju tog zabranjenog sporazuma ne može odrediti mjesto štetne radnje, s obzirom na to da je riječ o više ugovora koji su sklopljeni na sastancima i tijekom razgovora u različitim državama članicama. Taj je sud na temelju toga zaključio da treba ispitati može li se Mađarska smatrati mjestom nastanka štete. U tom je pogledu ocijenio da je tužiteljeva šteta zaista bila takozvana materijalna šteta i uputio je na tumačenje iz presude Suda od 10. lipnja 2004., Kronhofer (C-168/02, EU:C:2004:364), u skladu s kojim sama činjenica da je tužitelj pretrpio štetu zbog gubitka dijela svoje imovine u drugoj državi članici ne dopušta da se tužiteljev domicil (njegovo sjedište u ovom slučaju) smatra mjestom nastanka štete. Jednako tako, istaknuo je da presude Suda u pogledu tužbi za naknadu štete pretrpljene zbog povrede prava tržišnog natjecanja nisu primjenjive na područje sudske nadležnosti jer u ovom slučaju kamione nije kupio tužitelj nego njegova društva kćeri sa sjedištem u drugim državama članicama Unije pa je zapravo njima nanesena šteta nastala narušavanjem tržišnog natjecanja prilikom određivanja cijena. Stoga, s obzirom na nepostojanje prikladne povezanosti, sjedište tužitelja kao vladajućeg člana grupe društava ne stvara dovoljno usku povezanost između predmeta spora i mađarskih sudova pa se kriterij nadležnosti prema tužiteljevu domicilu ne može na tome temeljiti.
- 6 Drugostupanjski sud koji je odlučivao o žalbi koju je podnio tužitelj svojom je odlukom potvrdio prvostupanjsku odluku. Nakon što je ispitao žalbene razloge, utvrdio je sljedeće: kamione nije kupio tužitelj nego je u svojoj tužbi samo naveo da je za dodjelu nadležnosti relevantno njegovo središte interesa i gospodarskih aktivnosti, zbog čega je mjesto nastanka štetne radnje, prema mišljenju tužitelja

koji je matično društvo grupe, njegovo sjedište. Prilikom dopune obrazloženja prvostupanjskog suda, drugostupanjski sud istaknuo je da se teorija gospodarske cjeline, u skladu sa sudskom praksom Suda, može primijeniti jedino za utvrđivanje odgovornosti za povredu prava tržišnog natjecanja i da se ne može tumačiti *a sensu contrario* u pogledu oštećenika. Prema mišljenju drugostupanjskog suda, ni sudske odluke na koje upućuje tužitelj ne potkrjepljuju njegovo stajalište. Taj je sud naveo da je u skladu s člankom 7. točkom 2. Uredbe Bruxelles I.a relevantno mjesto nastanka štete i da ga treba utvrditi prema sjedištu oštećenog [društva], a ne prema sjedištu [vladajućeg] društva niti prema okolnostima posla koje je to društvo sklopilo. Stoga navedeni sud za dodjelu sudske nadležnosti ne smatra relevantnim ni pojam poduzetnika ni teoriju gospodarske cjeline na koje se poziva tužitelj; prema mišljenju tog suda, upravljačke ovlasti nad oštećenikom ne utječu na pitanje sudske nadležnosti. Jednako kao i prvostupanjski sud, drugostupanjski sud ustrajao je na tome da u predmetnom slučaju kamione na koje se odnosi zabranjeni sporazum nije kupio tužitelj, zbog čega šteta nije prouzročena tužitelju nego njegovim društvima kćerima. Dodao je da, u skladu s tumačenjem Suda u presudi od 21. svibnja 2015., CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335), s obzirom na to da je nadležnost suda pred kojim se vodi postupak ograničena na štetu koju je pretrpio poduzetnik čije se sjedište nalazi na području nadležnosti tog suda, poveznica s mjestom nastanka štete ne može se mijenjati, konkretno, na temelju teorije gospodarske cjeline koju primjenjuje oštećenik koju pravna pravila o dodjeli sudske nadležnosti ne priznaju.

- 7 Tužitelj je konačnu odluku pobijao u kasacijskom postupku, zahtijevao da se ona poništi i naloži nastavak postupka pred sudovima koji su prethodno odlučivali u njemu. Tužitelj tvrdi da su ti sudovi pogrešno tumačili članak 7. točku 2. Uredbe Bruxelles I.a i da su nezakonito obustavili postupak. Smatra da je teorija gospodarske cjeline također relevantna za dodjelu sudske nadležnosti jer tužitelj, kao jedino vladajuće društvo u grupi društava, određuje poslovnu strategiju društava koja su dio grupe, a profitabilno ili pak neprofitabilno poslovanje tih društava na temelju strategije izravno utječe na njega. Stoga tvrdi da pojam poduzetnika treba tumačiti u jednakom značenju. Tužitelj detaljno iznosi sudsku praksu Suda o tržišnom natjecanju u postupcima povodom tužbi za naknadu štete zbog povrede prava tržišnog natjecanja. Dodaje da je drugostupanjski sud pogrešno tumačio navedenu presudu CDC Hydrogen Peroxide jer, kao što je Sud presudio u tom predmetu, iako svrha spornog stjecanja potraživanja zaista nije bila podnošenje raznih tužbi pred istim sudom, ta se poveznica upravo temeljila na pojmu gospodarske cjeline.
- 8 Tuženik u svojem pisanom odgovoru na žalbu u kasacijskom postupku zahtijeva da se potvrdi konačna odluka. Navodi da tužitelj nije kupio nijedan kamion na koji se odnosi zabranjeni sporazum pa stoga nije ni pretrpio štetu. Smatra da se teorija gospodarske cjeline na koju se poziva tužitelj ne može tumačiti na način kako on to tvrdi jer za to nema pravne osnove niti to može potkrijepiti odlukom Suda koji ni u jednoj svojoj odluci ne razmatra mogućnost da oštećenik primjeni tu teoriju pa ni primjerice u presudi od 6. listopada 2021., Sumal (C- 882/19,

EU:C:2021:800), objavljenoj nakon donošenja konačne odluke. Prema tuženikovu mišljenju, potonja presuda ni na koji način ne potkrepljuje teoriju gospodarske cjeline koju primjenjuje tužitelj. Tuženik ponavlja argumente koje je ranije iznio u pogledu relevantnih odluka Suda i koji se u bitnom podudaraju s tumačenjem sudova nižeg stupnja.

Nacionalno zakonodavstvo i zakonodavstvo Unije

- 9 U skladu s člankom 101. stavkom 1. UFEU-a, budući da su nespojivi s unutarnjim tržištem, zabranjuju se svi sporazumi među poduzetnicima, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje koji bi mogli utjecati na trgovinu među državama članicama i koji imaju za cilj ili posljedicu sprečavanje, ograničivanje ili narušavanje tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu.
- 10 U skladu s člankom 7. točkom 2. Uredbe Bruxelles I.a, osoba s domicilom u državi članici može biti tužena u drugoj državi članici u stvarima povezanim s deliktima ili kvazideliktima pred sudom mjesta u kojem je nastala ili može nastati štetna radnja.
- 11 Na temelju članka 240. stavka 1. a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvényja (Zakon br. CXXX iz 2016. o parničnom postupku), sud po službenoj dužnosti obustavlja postupak u bilo kojoj njegovoj fazi kad:
  - b)* iako ne postoji nijedan kriterij za dodjelu nadležnosti mađarskim sudovima, ona se može temeljiti na upuštanju tuženika u postupak, ali
    - ba)* tuženik nije podnio odgovor na tužbu, ili
    - bb)* tuženik je podnio prigovor nenadležnosti suda.

Sudska praksa Suda

- 12 Dosad je Sud u svojoj sudskoj praksi u više navrata ispitivao pitanja povezana s tržišnim natjecanjem povodom tužbi za naknadu štete prouzročene zabranjenim sporazumom.
- 13 U predmetu CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, Sud je u pogledu utvrđivanja štetne radnje istaknuo da dodjela nadležnosti koja se temelji na tom kriteriju ovisi o identifikaciji, u području nadležnosti suda pred kojim se vodi postupak, konkretnog događaja prilikom kojega je taj sporazum bio stvarno sklopljen ili je došlo do dogovora koji je sam bio uzrok štete navodno prouzročene kupcu (presuda od 21. svibnja 2015., CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, t. 50.). Međutim, u predmetnom slučaju, s obzirom na to da su sporazumi koji čine zabranjeni sporazum sklapani na različitim mjestima i na različiti način, nadležnost se nije mogla tako dodijeliti. U tom pogledu, šteta je nastala (pretrpljena) u mjestu u kojem štetna radnja proizvodi svoje štetne učinke.

- 14 U presudi *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, Sud je istaknuo da se mjesto u kojemu se dogodio štetni događaj ne može tumačiti tako široko da obuhvaća bilo koje mjesto u kojem bi moglo doći do štetnih posljedica zbog događaja koji je već doveo do štete koja je stvarno nastala u drugom mjestu, to jest, ne uključuje mjesto u kojem je žrtva pretrpjela imovinsku štetu koja je uslijedila nakon prvotne štete koja se dogodila i koju je žrtva pretrpjela u drugoj državi članici (presuda od 5. srpnja 2018., *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-27/17, EU:C:2018:533, t. 32.).
- 15 Predmet *Tibor-Trans*, C-451/18, bio je prvi prethodni postupak u pogledu takozvanog zabranjenog sporazuma o kamionima, kojem je sličan i predmetni spor. U presudi od 29. srpnja 2019., *Tibor-Trans*, C-451/18, EU:C:2019:635, u točki 25. Sud je istaknuo da se pojam „mjesto u kojem je nastala štetna radnja [u kojemu se dogodio štetni događaj]” odnosi kako na mjesto gdje je nastala šteta tako i na mjesto uzročnog događaja zbog kojeg je nastala ta šteta, tako da bi tuženik mogao biti tužen, prema tužiteljevu izboru, pred sudom jednog ili drugog od navedenih mjesta. Sud je također presudio da navodna šteta u glavnom predmetu [u tom predmetu] u biti proizlazi iz dodatnih troškova plaćenih zbog umjetno visokih cijena, zbog čega je očito izravna posljedica povrede članka 101. UFEU- a te je stoga izravna šteta koja u načelu dopušta uspostavu nadležnosti sudova države članice na čijem području je nastala (presuda od 29. srpnja 2019., *Tibor-Trans*, C-451/18, EU:C:2019:635, t. 31.). Ako se tržište na koje utječe protutržišno ponašanje nalazi u državi članici na čijem je području navodno nastala navodna šteta, valja smatrati da se mjesto nastanka štete, radi primjene članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a, nalazi u toj državi članici (presuda od 29. srpnja 2019., *Tibor-Trans*, C-451/18, EU:C:2019:635, t. 33.). To rješenje, naime, odgovara ciljevima blizine i predvidljivosti pravila o nadležnosti jer, s jedne strane, sudovi države članice u kojoj se nalazi tržište na koje se utječe mogu najbolje ocijeniti te tužbe za naknadu štete i, s druge strane, gospodarski subjekt koji se protutržišno ponaša može razumno očekivati da će se protiv njega pokrenuti postupak pred sudovima mjesta u kojem su ta ponašanja narušavala pravila zdravog tržišnog natjecanja (presuda od 29. srpnja 2019., *Tibor-Trans*, C-451/18, EU:C:2019:635, t. 34.).
- 16 U predmetu *Volvo i dr.*, C-30/20, Sud je utvrdio svoju sudsku praksu i presudio da članak 7. točku 2. Uredbe Bruxelles I.a treba tumačiti na način da je na tržištu na koje utječu tajni dogovori o utvrđivanju i povećavanju cijena robe za odlučivanje, po osnovi mjesta nastanka štete, o tužbi za naknadu štete prouzročene tim dogovorima protivnima članku 101. UFEU- a međunarodno i mjesno nadležan bilo sud na čijem je području poduzeće koje se smatra oštećenim kupilo robu koja je pod utjecajem tih dogovora, ili, u slučaju kad je to poduzeće izvršilo kupnju u više mjesta, sud na čijem se području nalazi registrirano sjedište tog poduzeća (presuda od 15. lipnja 2021., *Volvo i dr.*, C-30/20, EU:C:2021:604, t. 43.).
- 17 U predmetu *Sumal*, C-882/19, Sud je presudio da žrtva protutržišne prakse poduzetnika može bez razlike podnijeti tužbu za naknadu štete protiv društva majke koje je u odluci Komisija sankcionirala po osnovi te prakse ili protiv društva kćeri tog društva koje nije obuhvaćeno tom odlukom, ako ona zajedno

čine gospodarsku cjelinu (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 67.). Ako se tržište na koje utječe protutržišno ponašanje nalazi u državi članici na čijem je području navodno nastala navodna šteta, valja smatrati da se mjesto nastanka štete, radi primjene članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a, nalazi u toj državi članici presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, t. 66.).

Razlozi upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku Sudu

- 18 Kúria (Vrhovni sud) smatra da je potrebno odgovoriti na upućena prethodna pitanja u svrhu rješavanja spora koji se vodi pred njom i u svrhu ujednačenog tumačenja i primjene članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a. Ne postoji ustaljena praksa Suda u tom pogledu i ne može se smatrati da mogući odgovori „ne ostavljaju prostora za opravdanu sumnju” (presuda od 6. listopada 1982., Sri CILFIT i dr., C-283/81, EU:C:1982:335, t. 21.).
- 19 Prema mišljenju drugostupanjskog suda koji je odlučivao o ovom predmetu, mađarski sudovi nisu nadležni za odlučivanje o sporu koji je pokrenulo matično društvo. Prema njegovu mišljenju, bilo bi protivno načelima ekonomičnosti i djelotvornosti postupka kad bi mađarski sudovi odlučivali o odštetnim zahtjevima društava, pretežno sa sjedištem u inozemstvu, proizašlih iz ugovora o motornim vozilima i sklopljenih izvan Mađarske. Tuženik se također ne može smatrati neizravnim stjecateljem kamiona jer šteta nije nastala u matičnom društvu, nego u njegovim društvima kćerima; matično društvo moglo je samo pretrpjeti materijalnu štetu na kojoj se ne može temeljiti nadležnost suda prema mjestu sjedišta navedenog društva kao mjestu u kojem je nastala štetna radnja. Zagovarajući dodjelu nadležnosti mađarskim sudovima, tužitelj se ne poziva na stjecanja u Mađarskoj, nego je temelji na središtu gospodarske djelatnosti i interesa grupe društava, na čemu se ne može temeljiti sudska nadležnost predviđena člankom 7. točkom 2. Uredbe Bruxelles I.a.
- 20 Nedvojbeno je da je Sud u svojoj praksi utvrdio teoriju gospodarske cjeline, u skladu s kojom žrtva protutržišne prakse poduzetnika može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv jednog od pravnih subjekata koji je član grupe poduzetnika o kojoj je riječ. Stoga, kako bi se osiguralo stvarno poštovanje prava tržišnog natjecanja, oštećenik može podnijeti tužbu za naknadu štete protiv matičnog društva ili nekog od njegovih društava kćeri, neovisno o tome koje je društvo konkretno Komisija u svojoj odluci teretila za povredu prava tržišnog natjecanja (presuda od 6. listopada 2021., Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800).
- 21 Sudska praksa Suda ujednačena je i u pogledu toga da tuženici, sudionici zabranjenog sporazuma ne mogu zanemariti činjenicu da kupci predmetne robe imaju sjedište na tržištu koje je pod utjecajem tajnih djelovanja i stoga moraju računati na to da se, na temelju zahtjeva predvidljivosti, protiv njih može podnijeti tužba na državnom području bilo koje od država članica na koje se to odnosi (presuda od 15. srpnja 2021., Volvo i dr., C-30/20, EU:C:2021:604, t. 38. i 42.).

- 22 Međutim, Sud još nije odlučivao o tome je li u kontekstu tumačenja članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a teorija gospodarske cjeline primjenjiva i na oštećenika.
- 23 Kúria (Vrhovni sud) također još nije odlučila ni u jednom predmetu o upućenom pitanju, iako se trenutačno pred njom vodi nekoliko sporova sa sličnim predmetom pa ne može izbjeći odgovor.
- 24 Kúria (Vrhovni sud) smatra da je za predmetni slučaj karakteristična činjenica da su, s obzirom na prigovor nenadležnosti koji je istaknuo tuženik, sudovi nižeg stupnja odlučili obustaviti postupak na temelju, konkretno, nepostojanja štete za matično društvo i činjenice da se ono nije moglo pozvati na štetu koju su pretrpjela društva kćeri kao na neizravnu štetu. Iako se ta pitanja odnose na meritum, odgovor na njih ne može se izbjeći kako bi se mogao utvrditi nadležni sud, s obzirom na to da najprije treba saznati može li se nadležnost mađarskih sudova temeljiti na sjedištu matičnog društva kao mjestu nastanka štete u smislu članka 7. točke 2. Uredbe Bruxelles I.a, odnosno može li se teorija gospodarske cjeline primijeniti *a sensu contrario* i na koji način.
- 25 Za činjenice u ovom predmetu karakteristično je to da tijekom razdoblja trajanja zabranjenog sporazuma o cijenama koji je utvrdila Europska komisija u Odluci, nisu sva društva kćeri pripadala matičnom društvu pa nisu ni bila dio grupe društava u vrijeme stjecanja na koja se odnosi spor. U slučaju da Sud sjedište matičnog društva bude smatrao mjestom nastanka štete, odnosno pravim čimbenikom koji omogućuje dodjelu sudske nadležnosti za odlučivanje o zahtjevima za naknadu štete koju su pretrpjela njihova društva kćeri, postavlja se pitanje je li relevantna činjenica da u trenutku nastanka štete nisu sva društva pripadala matičnom društvu.

[omissis]

Budimpešta, 7. lipnja 2022.

[potpisi]

[omissis]